

MIPHAM ON RAMAYANA

—B. GHOSH

I

Late Fredric William Thomas, Boden Professor of Sanskrit, Oxford University, in his Kamala Lectures : Calcutta University paid tribute to Tibetan scholarship in Sanskrit literature. He highlighted the catholicity of Tibetan mind and the hard work the Tibetan scholars put in preserving in translation even purely Brahmanic works from India, the Land of Enlightenment. "From the first the Tibetan translators have refused to confine their interest to Buddhist literature. Even from Tun-Huang we have some copies of short versions of the Ramayana story comparable to popular version such as we find in the Mahabharata" (Thomas, *Indianism and its expansion*, Calcutta University : 1942, P. 84). The Ramayana story occurs in various forms in different periods of Tibetan literature.

Mipham (Mi-Pham 'Jam-dbyangs rnam-rgyal rgya-mtsho) a celebrated saint of Rnyingma-pa sect, an encyclopaedist and a polymath who flourished in 14th Tibetan Cycle (Rab-byung beginning with 1807 Christian era). In his study of Sanskrit literature Mipham did not omit notice of Brahmanical or Hindu classics and epics. He not only makes clear references to the Ramayana but also gives in his own words episodes and titbits from the Ramayana which were available to Tibetan scholarship from the early days of Translation.

I cull below two excerpts from Mipham's commentary on Dandin: Kavyadarsa (dbyug-pa-can : snyan-ngag-me-long). A free translation and notes and references in clarification conclude this article. As preface to the excerpts I take an opportunity to highlight the Sanskrit words which frequently occur in the two excerpts. For well-known reasons Mipham did not always attempt translation of these Sanskrit words into Tibetan. As is known to the specialist scholars of Tibetan literature, terms like Guru Ratna and Pandita, are often transcribed in Tibetan rather than presented in their Tibetan forms : Lama, Norbu, Khanpo. I also choose some Sanskrit-Tibetan compound forms from the two excerpts.

The excerpts are taken from the modern print, edited and published by Getse Tulku Kunga Lodoy of Khathok, New Delhi, 1969.

1. The purely Sanskrit words are :

Rā-ma-ṇa

Rā-ma

Rā-va-ṇa

Ra-ghu

Si-tā

U-mā

Bha-ra-tā

Se-tu — used in two different sense:

1. Canto

2. Bridge

Se-tu-bandha—Name of the Prākṛta Kāvya by Pravarasena.

2. The Sanskrit-Tibetan compound words found in the two excerpts:

Se-tus-bCings—Setubandha

Se-tu-bandha-Rā-me-śvar

rGyal-po-Rā-ma-ṇa

dGa'-byed-Rā-ma-ṇa

sPreu'i-rGyal-po-Ba-li-dang-mGrin-bzang—(Dinzang = Sugrīva)

sPrel-rGyal-Bā-li

Laṅka-mgrin-bcu .. Daśagrīva of Laṅkā

Laṅka'i-grong-khyer .. Laṅkā-puri

Laṅka-pu-ri'i-grong-khyer

Ra-ghu'i-rigs .. Raghuvamśa

Ra-ghu'i-bu .. Rāghava

Chung-ma-Si-tā

Lha-mo U-ma .. Goddess Umā

Chung-ma-ke-ke-ya .. Consort Kaikeyī

Ke-ke-ya'i-bu .. son of Kaikeyī (Bharata)

Srin-bo-Rā-va-ṇa

Rā-va-ṇa-ste-sgra-sgrogs .. Da-dog = Rāvaṇa

Rā-va-ṇa'i-nu-bo— .. Ravana's brother : Kumbhakarṇa

-Kumbha-ka-rna—

Te'i-mi-Zhes-pa-chu-srin .. Timi—weal

'Jam-bu'i-gling .. Jambudvīpa

No. 1

ལྷོ་ལ་མ་སྣུན་དག་གི་དབྱེ་བ། །
 མེ་རྩུ་ས་བཅིངས་ལེས་པ། མེ་རྩུ་ལོ་མེངས་བྱེད། ལེ་རྩུ་དང་
 ཟུམ་པ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་ལས། སྐབས་འདིར་སྣུན་དག་...
 མེན་པོ་ལེ་རྩུ་ས་བཅིངས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་ཀྱང་མེན་པོ་ལི་དག་ཚོ་མ་
 མ་རྣམས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཅེས་སོ། སོགས་ཁོད་ནས་ལེ་རྩུ་
 མེད་ཀྱང་དག་མང་པོ་ཡོད་པ་གོ་དགོས་འདྲ། ཡང་ན། རྒྱལ་པོ་
 དུ་མ་ཅས་སྲིན་ཡུལ་དུ་དམག་དུངས་ནས་རྒྱ་མཚོ་ལ་མེ་རྩུ་བརྒྱ་
 ལྷོ་ཟུམ་པ་བརྩུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྣུན་དག་དུ་སྐྱུར་པའི་བསྣན་
 བཅོས་ཡོད་པ་དེ་ལ་མེ་རྩུ་ས་བཅིངས་པ་ལེས་བྱ་བ་ལ། དེ་ལ་
 སོགས་པའི་སྣུན་དག་པ་ལ་པོ་མེད་པའི་རང་བཞིན་དུ་སྐྱུར་པ་གང་ཞིག་
 ཡུལ་མ་གཞི་པའི་སྐད་ཀྱིས་བརྗེས་པ་ན་མས་ཞི་རང་བཞིན་
 གི་སྐད་མཚོག་དུ་སྐྱུར་པར་རིག་པ་འཕམ་ཞེས་པར་བྱའོ་ཞེས་...
 བཞུགས་པ་འདི་ལོགས་པར་མདོན་ནོ། །” (Folio-22(b) P.44)

No. 2

ཀུ་ཚེ་བའི་ཀུན་ — བསམ་པ་ཀུ་ཚེ་བའི་ཀུན།

བསམ་པ་ཀུ་ཚེ་བའི་ཀུན་གྱི། སྤྱིན་པོའི་ཀུན་པོ་རྣམས་
 ར་ཉེ་སྤྱོད་གས་ཀྱི་བྱ་ལེས་པ་མ་གྱིན་པ་བརྟུ་ལོད་པ་དེ་ལ་རྣམས་པ་
 ལྷན་ ཚེན་པོས་ས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་ཀུན་པ་ཚེན་པོའི་
 དངོས་གྲུབ་བྱིན་པས་འཇིག་རྟེན་གསུམ་བུ་དུ་བྱས་པ་དེ་
 ཡི་མ་གོ་གཙོ་དཔའི་བྱ་བའི་ལྷན་ཚེན་པོ་ཡང་སྤྱོད་པ་བཟོད་པར་
 ལུས་པ་ཡི། རྣམ་ཚེ་ལེས་དག་འབྱེད་དུ་བྱས་པ་ར་སྤྱི་འཇིག་
 ལས་བྱུང་བའི་བྱ་དེས། འད་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་རྣམས་པ་རང་གི་
 ཡལ་ལེད་རྟེན་བརྟུ་པ་ཡིས་མཚོད་ཀུན་གྱི་དཔོན་ལ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་
 བཅས་པ་འགས་སུ་སོང་ལེག་ཅེས་པ་ཡི་བཀའ་གནང་བ་དེ་ལས་
 འད་རྣམས་པ་ར་སྤྱི་འཇིག་གས་སུ་སོང་འཇིག་པ། སྤྱིར་སྤྱིན་པོ་
 མ་གྱིན་བརྟུ་བསའ་པ་ལ་མི་གཞུམ་པའི་སྤྱོད་ཅན་དེ་རྣམས་ཀྱང་
 ཡལ་ཀྱི་བཀའ་དང་དུ་སྤྱོད་པ་རྟེན་ཀུན་གྱི་དཔོན་ནས་འགས་སུ་

ལས་དངོས་གྲུབ་ལོན་པར་མི་འདོད་ཟེལ། དེ་ཡང་ཁྱོས་ནས་ལ་
 རོངས་པ་ན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་སློབ་ལ་བསྐྱབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་
 བརྗོད་ནས་སོང་ངོ་། དེ་ནས་དབང་ཡུལ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཕྱོད་ནས་
 དེ་ལྟར་གྱིན་པ་ནས་སྐྱེས་ཡང་མགོ་བོ་དང་ལྡན་པར་བྱིན་གྱིས་...
 བསྐྱབས་ནས་དུས་ཀྱི་རྟེན་མགོ་མ་བཅད་པར་འཆི་བ་མེད་པ་དང་།
 མ་གསུམ་ལས་ནུམ་པར་རྒྱལ་བ་ཆེན་པོ་ལྟེན་དངོས་གྲུབ་བྱིན་པས་
 འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྲུབ་དུ་འཁོལ་བར་ (Folio-126 (b) P-252)

ལྷུ་རྟོ།

དེ་གཞུང་པར་བྱེད་པ་ཁྱབ་འདུག་གི་འདུག་པ་བརྒྱ་ཡི་
 བང་ཚོན་རྣམས་གཉིས་ལས་བྱིས་པར་དོད་པ་དག་བྱེད་རྣམས་ཁ་ཞེས་
 བདེ་གི། རྒྱུ་ཞེས་པ་རིགས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པས་འདི་ལ་རྒྱུ་ལྟེ་བུ་
 ཡང་ཟེལ་ངོ་། དག་བྱེད་རྣམས་ཁ་དེའི་ཡབ་ལོ་རྒྱལ་པོ་གིང་རྟེན་བརྒྱ་
 བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེས་རྣམས་ཁ་ལ་སྐྱེས་པ། དས་སྟོན་
 ལྷ་དང་ལྷ་མིན་གསུམ་ལ་འབྱེད་པའི་སར་བྱིན་ཏེ་ལྷ་ལྟེ་ཕྱོགས་བརྒྱད་
 བས་ལྷ་མིན་དང་འཐབས་པས་ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་མཚོན་ཆ་མང་པོ་

.....པས་པོའོན་ཏེ་བྱས་ཟེལ། དེ་ནས་དེ་སྡེ་དྲུ་ལྷོ་དུང་
 དུ་སོང་ནས་པོད་ག་རྒྱལ་རྒྱལ་ཁམ་བཏང་བ་ཡི་ན། བྱོད་ཀྱང་
 ད་དང་མ་ཉམ་དུ་འགྲོ་བྱས་པས་དེ་ཡིད་མ་ཚེས་པ་ལ་ལག་...
 ཉམས་སྤྱུ་རྒྱལ་པོའོ་སོར་གདུབ་བསྟུན། དེར་སྡེ་ཉམ་བཏང་ག་
 འགྲོ་མཚི་ལ་ཕུབ། རྒྱལ་པོ་རང་ལ་ལུ་ཕོད་ན་སྟོན་པ་སྒྲུངས་
 པར་དེ་གས་སོ་ཞེས་བྲིབ་བསྟུར་པ་བྱིར་ནས་མཚོངས་གཅིག་
 གིས་རྒྱལ་ཁམ་ཉམ་ལ་དུ་བྱུ་བྱིས། རྒྱལ་ཚོའོ་ན་མས་རྒྱལ་པོ་ལ་
 གསོལ་བས་རྒྱལ་པོ་ས་དེ་མ་ཐག་དུ་སྡེ་དུ་ལྷོ་དུ་ལམ་ག་ཚེབ་པོ་
 བསྟུན་ནས་རྒྱལ་ཚོའོ་ཚེབ་པོའོ་འགྲམ་དུ་སོང་སྟེ། དུང་སྟོང་
 ཚེབ་པོ་བྲོག་ མཁུ་ར་བ་ལ་རྒྱལ་ཚོའོ་ན་སྟོན་ཆགས་བྱི་དེ་གས་
 ཚི་འདྲ་ཕོད་ཅེས་དྲིས་པས། དཔག་ཚོད་བརྒྱའོ་བྱོན་ཕོད་
 པའི་ཉེའི་མི་ཞེས་པ་རྒྱ་སྟོན་ཉམ་ལྷོ་དང་། དེ་ཉིད་མིད་པར་
 བྱོད་ལྷོ་པ་དང་། དེ་ཡང་མིད་ལྷོ་པ་སོགས་གདུག་པའི་
 མེས་ས་ཚོན་དུ་མ་ཕོད་པར་བྲོས། དེ་ནས་རྒྱལ་ཚོའོ་ལ་སྡེ་ལ་
 དམག་རྣམས་སྡེ་ལ་ནས་ཟམ་པ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་དགས་
 བྱོད་སྟོན་ལྷུ་ལ་དུ་བརྟོན། དེར་སང་ཡང་ཟམ་པའི་ལྷུ་...

ཡོད་ལ། དེར་རྒྱ་གར་ཕྱི་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནས་ཆེན་ལོག་རྒྱ་
 ཆེ་ལོང་མངའ་བའ་འགོ་བའི་སྐོལ་ཡོད། ལྷོ་པོ་འི་ལྷ་གསེས་
 ལྷ་གསེས་པ་ཡིན་ཟེར་མ་དེའི་སྐྱེད་ཐམས་ཅད་དམར་པོར་ཡོད་པ་
 འདིའི་མིང་སེ་རྒྱ་བརྒྱ་རྩེ་ལྷ་ལེས་གྲགས་ཏེ་རྒྱ་གར་སྤྱོད་ཕྱོད་
 རྒྱ་ (Folio-129(a) - P-257 - Folio-129(b) missing)

..... ཡང་གཡོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་པ་སྤྱོད་ཕྱོད་ལོང་རྣམས་ལ་ཟེན་
 རྒྱ་བརྒྱ་ག་སྟེ། ལྷོ་ཕྱི་སྤྱོད་ལའདིར་ལྷོ་མས་ཡོད་དམ་མེད། མེད་
 བ་པར་གི་ལྷོ་མས་ལྷ་གསེས་པ་ལོན་རྒྱ་གསོད་ཟེར། ལྷོ་པོ་འི་ལྷོ་མས་
 ལྷ་གསེས་གང་ཡིན་དེས་པས། བདག་གི་ལ་ཡི་ལྷོ་མས་ལྷ་གསེས་སྤྱོད་
 གསོད་ན་བང་མཛོད་རྒྱ་བརྒྱ་ག་སྟེ་བས་བཟའ་རྒྱུང་ཚད་ལྱིན་དང་དེས་
 ལྷོ་མས་ལའག་གནས་བདག་འཆི་ལོ། ལའི་ལྷ་གསེས་སྤྱོད་གསོད་
 བ་མངའ་ལ་ལ་ཏེ་ལ་མར་ལྱིས་སྤྱོད་ལའདིར་ས་དྲུག་ལ་མེ་
 ལྷོ་པོ་འི་ལྷོ་མས་ལྷ་གསེས་སྤྱོད་ལའདིར་ལྷོ་མས་ལྷ་གསེས་ལའདི་
 ལྷ་གསེས་ལྷ་གསེས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་ལྷོ་མས་

ཡིན་པས། རང་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་ཡིག་ཟེར་བ་ལྟར་བྱས་པས་
 ལྟ་བུ་དེ་དེ་གོང་ཁྱེར་སྐྱུ་བ་ཆེ་གས་ལ་ཆའི་ལྷ་གས་འདི་དང་བཅས་
 བ་ལྟར་ག་མའི་མེས་སྐད་ཅི་ག་ལ་བསྐྱེད་གས་པར་བྱས་སོ། དགའ་
 བྱེད་ཀྱིས་སྡི་དུ་ཐོབ་ནས་རང་ཡུལ་དོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་གཞུ་
 མཚོ་ག་གིས་དུ་གས་ཤིང་བསྐྱོར་ནས་བཞག་པས་སྡི་མཐུས་
 མཚོ་གོ་དུ་བཞེས་བས་ཤིས་མི་ཡུལ་དུ་དེ་ནས་རྩུ་བཏང་ཡང་
 མི་འགོ་བར་སྐྱར་ལྟོག་པས་མི་ཡུལ་དུ་སྡོམ་པོ་འཁོར་བ་མི་འཕྱུང་
 པ་དེ་མཐུས་ཡིན་ཅེས་བྲག་ས་དེ་ནས་ཕྱོས་པས་ཐར་པ་དང་སྡོམ་པོ་
 འགས་རྒྱུ་ཁ་དེ་ལྷོ་བོ་ལྷ་སྐྱུ་ཀར་ཞེས་པའི་དྲང་སྤྱོད་བསམ་
 གཏན་པ་དེ་ལྷོ་བོ་ལྷ་སྐྱུ་གས་པས་ཉིང་དེ་འཛིན་ལས་མད་པར་
 བྱས་ཏེ་རྒྱ་བ་ཁ་བས་ད་མོ་གས་པོ་(Folio-130(a) P.259)

[To be concluded]